

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt V. Non solùm prouidentiaë, sed etiam bonitatis & justitiæ diuinæ
iudicia æquißima in fame contineri.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45701

placuitq; omnibus cum suo rege Vortigerio, ut Saxonum gentem de transmarinis partibus in auxilium vocarent. Quod Domini nutu dispositum esse constat, ut veniret contra improbos malum, sicut euentius rerum exitus probauit. Nam gens ad auxilium vocata Britones expugnauit, quos propugnatura sperabatur. Huc abundantia & saturitas, per scelera, populum duxit. Hæc altissima sunt diuinæ prouidentia consilia, ut inde utilitas veniat, quod tamquam malum timetur; & inde exitium, quod velut inter optima solet bona numerari.

CAPVT V.

Non solum Prouidentia, sed etiam bonitatis & iustitia diuina iudicia aq̄issima in fame contineri.

I.
Odyf. 14.

X Homerica Odyssea fabulis, sententia olim cantionibus, apud veteres, celebrata est ista:

*Dura quidem miseris mors est mortalibus omnis,
At perusse fame, res vna miserrima longè est.*

Plato lib. 3.
de repub.

Plato refert, hoc carmen veluti pestilens moribus adolescentum, quibus utique, belli tempore, aut alterius honesti gratia, nulla mors sit misera, quæ oppetitur. Quin alios si audiamus:

Fames magistra est artium complurium.

AEgid. Corozetus de di&is & factis mem.

Hæc artem jaculandi docet eos, quibus panis non datur, nisi sagitta dejectus. Hæc lepido inuento escam sportulamque impertrahit. Plebeius quidam Alphonsum Aragonum regem supplex accedens, Ære alieno, ô rex, inquit, opprimor, iam inde à parentibus in me deriuato. Creditoris rapacissimi & injustissimi exactionibus quotidianis atteror. Detestante id factum rege: *Venter hic meus est*, respondit. Rex ingenio hominis delectatus, non indonatum dimisit. Nimirum *Ingenium mala sæpè mouent*. Eadem etiam fames, assuetudine longa, homines abstinentiæ facit tolerantis: tum quia etiam, ut ostendimus, ex virtute atque ieiunio spontè suscepto oritur. Quo pacto & Christus, *cùm ieiunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, postea esurijt*. Adde, quòd fame etiam extraordinaria trahat DEVS homines ad fidem & agnitionem rerum diuinarum, ad preces, & rectam fiduciam.

Matth. 4. 2.

fiduciam erga Patrem cælestem, ad pœnitentiam, vitæque malè actæ seriam emendationem; ad humanæ miseræ notitiam, experientiamque; nec non ad opera misericordiæ & charitatis erga indigentes exercendæ. Denique ad calamitates in Inferno extituras impendio meditandas. Ita fames & cos est ingenij, & mater pariterque proles abstinentiæ; & pretium cibi; & sanitas membrorum; & virga summi Pastoris oues suas in viam reuocantis; etiam occasio fidei, fiduciæque & spei nostræ in Deum excitatio; & stimulus atque incitamentum charitatis; denique omnium virtutum vel occasio, vel magistra. Quæ paulò adhuc impensius commonstranda sunt; præsertim de fame, extra naturæ modum ordinemque, è vero morbo, aut per sterilitatem, hostiæ inducta.

Quòd si ergo interdum fames humanum genus duriùs infestat, non imitandi sunt illi, de quibus dicitur: *famem patientur, ut canes, & circuibunt ciuitatem*, latrantes: nam *ecce loquentur in ore suo, & gladius in labijs eorum*: quo diuinæ providentiæ iugulum petentes, dicent: *quoniam, quis audiuit*, scilicet nos panem flagitantes? *Et tu, Domine, deridebis eos*, quia famem, non vt homines animo æquo, sed vt canes, sine ratione, patiuntur. Apud homines mente præditos, clarum est, famem, vel tamquam pœnã, vel tamquam medicinã à Deo immitti, qui facit, quod homines faciunt, equum effrænem, aut accipitrem, falconemque in aucupia domare cupientes. Qui enim refractarium sentit caballum, auenam illi subducit, cuius abundantia animaduertit, eum ferocire. Accipitrem etiam, qui volunt cicurare, captum insomnia inediaque fatigant; somni ademptio mitem reddit, priuatio cibi, appetentem atque ad manum aucupis escam ostentantis aduolantem. Cùm igitur sagina & saturitas panis etiam homines faciat insolentes, inediã domandi sunt.

Fieri mortales intemperanter pastos, minùs ad Dei obsequium idoneos, immò insolescere, & vitulari, ostendit Moyses, Exod. 32. 6. cùm scripsit: *sedit populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere*; nempe quando circa vitulum saltitauit, more vitulorum, aliaque multa indigna fecit. Quid Sodomitis nefandius? *Ecce* Ezech 16. 49. *hac fuit iniquitas Sodome sororis tue, superbia, saturitas panis & abundantia*

II.

Psal. 58. 7.

III.

Exod. 32. 6.

Ezech 16. 49.

- dantia, & otium ipsius, & filiarum eius: & manum egeno & pauperi non porrigebant. Noë bibens vinum inebriatus est, quid inde secutum est? & nudatus est in tabernaculo suo O quanta in vino secreta reuelantur? quanta sæpe in lucem prodit turpitudine! Filia Lot ad incestum, qua via peruenerunt? Audi consilium feminae; & filia de patre ad sororem loquentis: Veni, inebriemus eum vino, dormiamusq; cum eo, &c. Dederunt itaq; patri suo bibere vinum nocte illa: & ingressa est maior, dormiuitq; cum patre: at ille non sensit, nec quando accubuit filia nec quando surrexit. Altera quoq; die dixit maior ad minorem: Ecce dormiui heri cum patre meo, demus ei bibere vinum etiam hac nocte & dormies cum eo &c. Dederunt etiam & illa nocte patri suo bibere vinum, ingressaq; minor filia dormiuit cum eo: & ne tunc quidem sensit, quando concubuerit, vel quando illa surrexerit. Ad eandem impudicitia palæstram, quo pacto se Martius ille Iudithæ procus armauit? Et iucundus factus est Holofernes ad eam, bibitq; vinum multum nimis, quantum numquam biberat in vita sua. Nempe à Cerere & Baccho ad Venerem itur, quæ frigida esset, nisi vino caleret. Reginam Vasthi quando Assuerus voluit oculis satraparum populorumque suorum prostituere? Die septimo, cum rex esset hilarior, & post nimiam potationem incalisset mero, precepit Maumam, & Bazatha, & Harbona, & Bagatba, & Abgatha, & Zethar, & Charchas, septem Eunuchus, qui in conspectu eius ministrabant, ut introducerent reginam Vasthi coram rege, posito super caput eius diademate, ut ostenderet cunctis populis & Principibus pulchritudinem illius: erat enim pulchra valde. Si sobrius fuisset, minus id fecisset. Cur enim fecit? ut de eius venustate superbi- ret, an ut alios quoque flamma Cupidinis incenderet? Sibi uxorem duxit, non ut produceret alijs meretricem.*

IV. Atque ut è nona lege exemplum recenseam, nõ ane Herodes inter epulandum à saltatrice captus, Joanni Baptistæ viro innocentissimo maluit caput auferre; quàm impurissimam incestuosissimamque matrem saltatricis coarctare? Et Epulo ille ferculorum multitudinem pænè obrutus, tantò minus succurrit fami alienæ, quantò ipse eam minus sensit. Itaq; quò plus ei Deus dedit, eò minus ipse dedit alijs, etiam avarus, ut posset esse gulosus. Abundantia fecit immisericordem, quia crapula auaritiam auxit. Timuit

muit etenim, ne sibi postea deesset, quod prius alteri largiretur. Innumeræ id genus historiae occurrunt, quæ docent, homines saturitate fieri deteriores: sicut & viæ, quas pluuia reddit lutulentas; & paludes sordibus repletæ Mephitim exhalant fœdiorem. *Omnia hominum peccata, rationis & mentis expertia*, ait Isidorus Pelusiota, *è vino tamquam è fonte scaturiunt*. Quod autem facit ebrietas, id facit & saturitas, vtraque temperantiæ inimica; vtraque amica vitij Mancipium suum perdituris.

Cùm igitur Diuina bonitas hoc videat, an non rectè iudicat, panem subinde vel minuendum, vel subducendum hominibus, vt (more famelici accipitris, ad Domini sui manum & ostentatâ meliorem escam reuolantis) vel inedia coacti resipiscant? & cum prodigo filio ad patrem suum reuertantur, dicentes: *Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus ego autem hic fame pereco. Surgam, & ibo ad patrem meum*. Cur ad Ioseph, quem antè occisum voluerunt, vel ignotum profecti sunt fratres eius in Ægyptum? Cur ipse senio grauatus Iacob, cum tota familia, ad illum descendit? *In vniuerso orbe fames prauauit, in cuncta autem terra Ægypti panis erat. Omnesq; Prouincia veniebant in Ægyptum, vt emerent escas, & malum inopia temperarent. Audiens autem Iacob quòd alimenta venderentur in Ægypto, dixit filijs suis: Quare negligitis? audiui, quòd triticum venundetur in Ægypto: descendite, & emite nobis necessaria, vt possimus viuere, & non consumamur inopia*. Sic vel inscij Iosephum adierunt fratres, ac postea ad eum agnatum, patrem quoque adduxerunt. Fames dux viæ fuit. Quemadmodum & illi, qui, in deserto, passi à Christo, regem eum facere cogitabant. Mirum est, tam multos esse, qui pane carent, & tamen ad DEVM non veniant, immò, toto anno numquam orent, *Panem nostrum quotidianum da nobis*. Potiùs eunt ad quemcumque alium; potiùs ab hominibus quasi liberalioribus, mendicant; potiùs fraude escam colligunt; potiùs furantur; vt hîc egeni, in altera vita æternùm miseri efficiantur & calamitosi. Tales, vt ad se alliciat DEVS, sicut mater filium, fame castigat. Quæ castigatio non solùm est iustissima, verùm etiam clementissima; nam à manu diuinæ prouidentia proficiscitur, partim ad scelera puniendâ; partim ad scelerata pectora corrigendâ. *Ego Dominus, & non est*

alius, ait, formans lucem, & creans tenebras, faciens pacem, & creans malum; hoc est, omnes calamitates, quæ secundum communem rerum cursum à diuina sapientia directum inferuntur, famem, pestem, bella, tempestates, procellas, naufragia, terramotus, ventorum uasanas, populationes agrorum, inundationes aquarum, incendia, siccitates. Denique si erit malum in ciuitate, quod Dominus non fecerit? ait Amos.

Amos. 3. 6.

VI.

Deut. 28. 20.

De fame hîc loquar, quâ prauaricatoribus Scriptura minatur, dicens: *Mittet Dominus super te famem, & esuriem, & increpationem in omnia opera tua, quæ tu facies: donec conterat te, & perdat velociter, propter adinventiones tuas pessimas, in quibus reliquisti me. Adjungat tibi Dominus pestilentiam, donec consumat te de terra, ad quam ingredieris possidendam.* Quo loco omnis generis mala à Deo peccantibus immittenda enumerantur. Sed famem terris illatam, ob effusionem sanguinis innocentis, regum memorat historia. *Facta est quoque, fames in diebus David tribus annis iugiter: & consuluit David oraculum Domini. Dixitque Dominus: Propter Saul, & domum eius sanguinum, quia occidit Gabaonitas. Quamuis enim bono zelo, id factum, (siquidem uoluit Saul percutere eos zelo, quasi pro filiis Israël & Iuda) factum est tamen contra promissionem ac iuramentum; & non tantum fame uniuersali, sed etiam uniuersali cæde extinctioneque stirpis Saul vindicatum.* Videant ergo vani illi promissores, & fœderum violatores, quàm magnas inferant in Remp. calamitates, zelo non bono, oppressione subditorum, crudelitate; dum namque uolunt, per fas & nefas, bonum publicum augere, euertunt; non promotores rerum publicarum, sed proditores, humanis inuentis, contra diuinam sapientiam potentiamque pugnantes.

2. Reg. 11. 4.

VII.

2. Reg. 14. 33.

Sed & superbia fame punitur. Quare cum David populum uniuersum, contra bona bonorumque consilia numerari iussisset, viresque suas uoluisset ipse tumida mente admirari; postquam pœnitentiam agere cœpit, à Deo per Gad Prophetam, hunc nuntium accepit: *Aut septem annis ueniet tibi fames, in terra tua: aut tribus mensibus fugies aduersarios tuos, & illi te persequentur: aut certe tribus diebus erit pestilentia in terra tua. Nunc ergo delibera, & uide quem respondeam ei, qui me misit, sermonem.* Tantum malum est,

est fames, tam atrox in ea supplicium, ut præ ea David potius elegerit ipsam pestilentiam grassationem. Ite, qui pecunias, qui amicos, qui saniores, qui potentias vestras numeratis & iactatis, vobisque ipsis de multitudine plauditis: Fames vobis cristas adimet, & veteres auias de pulmone reuellet. Inedia & vultum pariter, & fastum deuastabit. Nec mirum est, si multi, qui vocari volunt Patres conscripti, sunt simul etiam esuritionum patres.

Superstitio quoque, & idolorum demonumque cultus fame corrigitur. Sic quando, cælo clauso, pluuia negata est agris, *famesque, fuit vehemens in Samaria*, impius quidem Achab Eliae calumniam impedit, sed per jugulum suum redituram. *Venit Achab in occursum Eliae. Et cum vidisset eum, ait: Tunc es ille, qui conturbas Israël? Et ille ait: Non ego turbavi Israël, sed tu, & domus patris tui, qui dereliquistis mandata Domini, & secuti estis Baalim.* Inde sacrificijs, inter Eliam, & Prophetas Baal, certatum, Prophetæque Baal ad vnum omnes interfecti sunt. Reducto veri DEI cultu, etiam pluuia reducta est, fertilitasque redijt agrorum. Quare, occisis sacrificulis, *ait Elia ad Achab: ascende, comede, & bibe: quia sonus multa pluuia est.* Cecidit ergo imber, & seges erecta panem peperit, famem pepulit. Videris, vnde petenda sint alimenta? de cælo: non ex orci furno. Quid ergo mirum est, sagas, & magas semper ferè pauperes & famelicas, neque in ipsis suis impijs mysterijs nuptijsque Tartareis, saturari, epulisque vmbaticis toties aut nefandis deludi? Fame eas vexat, cruciatque Alastor, Deus autem fame ad se inuitat, sicut Filium prodigum fame à siliquis porcorum, ad panem mercenariorum inuitauit. Ille enim est Paterfamilias & rex, qui quotidie clamat, prandium suum, cœnamque suam esse paratam, sed nimis multi se incipiunt excusare. Siliquis porcorum magis, quàm cæli ambrosia, pater-
noque pane delectari.

Mirissima res, fame aues cicurantur, domantur leones, ipsi dracones discunt humanitatem; & sunt homines, qui cum in abundantia ciborum exorbitent, etiam ipsam penuriam non sinant se erudiri? Enimvero licet plurimi adeò indurati sint, ut non sentiant, cum percutiuntur; sunt tamen haud pauci etiam, qui, post ictum, sapiant, & per famem discant iustitiam sitire & esurire:

VIII.

3. Reg. 18. 16.

Matth. 22. 48

Luc. 15. 17.

-IX.

Pfal. 77. 19. neque iam ex illorum volunt numero esse, de quibus dicitur: *Et malè locuti sunt de Deo, & dixerunt: Numquid poterit Deus parare mensam in deserto?* Quæ diffidentia, teste Bonaventura, vel ab infidelitate oritur, qualis est eorum, qui res humanas, vel saltem suas, non credunt à DEO curari; vel nascitur à pusillanimitate, cui scribit, annexam esse remissionem amoris diuini, proprijque amoris intensionem. Proprius enim amor, quia cæcos facit, non sinit eos videre diuinam prouidentiam. quare ipse sibi sollicitus, & quodammodo sibi quidam DEVS esse vult. Amor autem DEI, fidit DEO, quem amat. Ut enim diffidentia inter inimicos, ita inter amicos fiducia locum obtinet. Amor non suspicatur: odia in teterrimas ebulliunt cogitationes; ipsosque è dilectione ortos affectus, insidias, aut vindictas amarissimas arbitrantur. Qui autem DEI amicus est, scit eum ex pumice aquam, è nube panem posse elicere. Itaque, si in maxima necessitate homines desint, sperat vel Angelos sibi adfuturos.

CAPVT VI.

Diuina prouidentia, circa corporalem escam, è SS. Eucharistia institutione, & ipsius Famis fructibus agnitio.

I. **A**T, inquires, hodie talia miracula nulla fieri, neque enim cadere panes de cælo, aut coturnices esurientibus in os inuolare, aut Angelos passim se præbere conspiciendos, qui nobis afferant è Paradiso alimenta; neque miracula tam magna quotidie fiunt. Immò longè fiunt maiora. Nam imprimis miraculum miraculorum est in Eucharistia. In illa enim est panis Angelorum, qui de cælo descendit, panis paratissimus, panis sine labore præstitus, omne delectamentum habens, & saporis suauitatem; de quo verè dici potest: *Substantia tua, dulcedinem tuam, quam in filios habes, ostendebat: & deseruiens vniuscuiusque voluntati, ad quod quisque volebat, conuertebatur.* Vult quis fidem exercere? ecce DEVM velatum, sub speciebus panis. Vult in spem assurgere! ecce anchoram; ecce medicinam ægrorum; ecce fortitudinem cibi. Vult in charitatem efferuescere? ecce dilectum, præ amore, in

COR